

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

HEDWIG GUSTO

ADOLF HITLER

bestseller
biografii

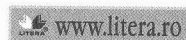
Adolf Hitler
Hedwig Gusto
Copyright © 2004 Mondadori Electa S.p.A., Milano
Mondadori Libri Illustrati

Prezenta serie a fost coordonată de prof. Ennio Di Nolfo
(Universitatea Florența), prof. Massimiliano Guderzo (Universitatea Urbino)
și prof. Leopoldo Nuti (Universitatea Roma 3)

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372;
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Adolf Hitler
Hedwig Gusto

Copyright © 2017 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba italiană
Marina Loghin

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Ilieș Câmpeanu
Copertă: Bogdan Mitea
Corector: Georgiana Enache
Tehnoredactare și prepress: Marin Popa

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GUSTO, HEDWIG

Adolf Hitler / Hedwig Gusto; pref.: Luciano Santilli;
trad.: Marina Loghin. – București: Litera, 2017
ISBN 978-606-33-1536-7

I. Santilli, Luciano (pref.)
II. Loghin, Marina (trad.)

94(430)“19” Hitler, A.
929 Hitler, A.

CUPRINS

Prefață	7
VIAȚA	10
Anii de formare	12
Intrarea în viața politică	27
Cucerirea puterii	44
În cele din urmă la putere	56
Războiul	74
IMAGINI	88
CRONOLOGIE	188
BIBLIOGRAFIE	190
CREDITE FOTOGRAFICE	191

ANII DE FORMARE

Originile

Adolf Hitler s-a născut pe 20 aprilie 1889 în satul austriac Braunau am Inn. A fost cel de al patrulea fiu născut din căsătoria dintre Alois Hitler și Klara Pölzl, însă și primul care a supraviețuit, ceilalți murind în fragedă pruncie. Cei doi frați mai mari, Gustav și Ida, se îmbolnăviseră de difterie și muriseră în iarna anului 1887. Otto, cel de al treilea născut, trăise doar câteva zile. Mama lui a născut alți doi copii, Edmund și Paula, însă doar cea de a doua a ajuns la maturitate.

Tatăl lui Adolf luase numele de Hitler (deformare a lui Hiedler sau Hütler) abia în 1876, la vârsta de treizeci și nouă de ani, când numele presupusului său tată, Johann Georg Hiedler, mort cu nouăsprezece ani în urmă, a fost adăugat la numele mamei lui, Maria Anna Schicklgruber, pe certificatul lui de naștere. În ciuda recunoașterii lui târzii, au existat îndoieli privind paternitatea lui Alois: de fapt, se presupune că adevăratul bunic al lui Adolf Hitler nu a fost Johann Georg, ci fratele acestuia, Johann Nepomuk. Când a venit Adolf pe lume, Alois era la a treia căsătorie și avusese deja un fiu nelegitim în 1860 dintr-o relație avută înainte de căsătorie. Klara, cu douăzeci și trei de ani mai tânără decât Alois și vară a lui de gradul doi, fusese angajată cameristă la familia Hitler când abia împlinise șaisprezece ani, în 1876. Pe vremea aceea Alois era la prima căsătorie: nunta cu Anna Glassl, o femeie mai în vârstă decât el, probabil fusese motivată de interese economice; soția era înstărită și avea cunoștințe în administrația publică, lucruri care puteau fi folositoare pentru cariera unui ambițios funcționar vamal. Însă, la scurtă vreme după cununie, Alois a început o relație cu cea care avea să devină a doua lui soție, Franziska Matzelberger, căreia i se spunea Fanni.

În 1880, sătulă de infidelitatea soțului ei, Anna a cerut separarea, permițându-i astfel nepotoliturii ei soț să se mute cu Fanni, care, neascunzându-și propria gelozie față de cameristă, a pretins ca Klara Pölzl să fie gonită din Braunau. Din relația cu Fanni s-au născut doi copii: Alois, venit pe lume ilegitim, a fost recunoscut de tatăl său imediat după moartea Annei Glassl în 1883, când cei doi concubini au putut în sfârșit să își încoroneze uniunea printr-o cununie, și Angela, care s-a născut la două luni după nuntă.

Fanni s-a îmbolnăvit de tuberculoză cam la un an după nașterea Angelei. În timpul bolii, Klara a fost rechemată la Braunau să aibă grijă de cei doi copii și, în timp ce Fanni murea de tuberculoză, Alois o asedia și o seducea pe cameristă. Pe 7 ianuarie 1885, la nici cinci luni de la dispariția celei de a doua soții, Klara și Alois s-au cununat, după ce obținuseră dispensa ecleziastică de la Roma, fără de care cei doi veri nu ar fi putut încheia căsătoria. După alte cinci luni se năștea Gustav, iar în următorul an, Ida.

Agitatei vieți sentimentale a lui Alois Hitler i se contrapun ireproșabila imagine publică și munca lui disciplinată. Tatăl lui Adolf era un funcționar vamal respectat, punctual și devotat muncii, mândru de statutul social obținut datorită profesiei lui, scorțos și lipsit de simțul umorului. Era însă dotat și cu un temperament coleric, care se manifesta la muncă și în familie, și cu o apreciabilă doză de impulsivitate și de instabilitate care îl făceau să-și schimbe brusc starea de spirit și să se transfere pe neașteptate. Așadar, familia Hitler, în parte din cauza caracterului tatălui și în parte datorită exigențelor lui de serviciu, a fost silită să se mute dintr-un oraș în altul al Austriei. Astfel, Adolf nu a avut posibilitatea să își cunoască orașul natal, din care a fost mutat la vârsta de un an. De la Braunau, familia Hitler s-a mutat mai întâi la Gross-Schönau și apoi la Passau. În 1894, Alois Hitler a fost transferat la Linz, iar după un an de despărțire, în februarie 1895, familia s-a reunit la Hafeld, un sat nu departe de orașul austriac. În orașelul din vecinătate, Fischlham, micul Adolf a frecventat școala elementară, unde s-a remarcat prin notele bune obținute

la purtare, însă unde a început să se întrevadă și firea lui dominantă și irascibilă.

În iunie 1895, Alois a ieșit la pensie și și-a dedicat din ce în ce mai mult timp hobby-ului preferat, apicultura, și fermei pe care o cumpărase în Hafeld ca să-și trăiască aici ultimii ani ai vieții. Însă temperamentul irascibil nu îi permitea să fie foarte apropiat de copiii lui; mai mult, întreținerea fermei s-a dovedit a fi o povară cu mult mai mare decât posibilitățile fizice și economice ale lui Alois. Firea frământată a tatălui a silit familia să vândă proprietatea și să se mute în orașelul Lambach, din împrejurimile orașului Linz, unde tânărul Hitler a continuat să se ducă la școală, obținând tot rezultate bune, și a luat lecții de canto la mănăstirea benedictină. O ultimă mutare a avut loc în noiembrie 1898, când Alois a cumpărat o casă cu o bucată mică de teren la Leonding, în suburbia Linzului.

Atitudinea față de studiu pe care a demonstrat-o Adolf în anii de școală primară i-a determinat pe părinți să îl înscrie în septembrie 1900 la Realschule, gimnaziul tehnic din Linz. Curând această hotărâre s-a dovedit o greșală: lui Adolf i-a fost greu să se adapteze noilor materii și noului ambient școlar. Exceptând gimnastica și purtarea, tânărul a reușit rar să obțină nota de trecere; nu s-a împrietenit cu colegii de clasă și s-a dovedit mai curând disprețuitor cu profesorii.

• Adolf Hitler într-o imagine rară care îl înfățișează la șaisprezece luni.

Tocmai în anii petrecuți la școala din Linz anumite caracteristici ale personalității lui Hitler au ieșit puternic la suprafață: indolența, incapacitatea de a învăța cu continuitate și temperamentul iute la mânie și încăpățânat. Nici transferul la Realschule din Steyr, în 1903, nu a ameliorat substanțial prestația școlară a lui Hitler, care a dus la bun sfârșit următorii doi ani de școală străduindu-se mai mult, însă fără vreun rezultat apreciabil.

Anii petrecuți în Linz

În dimineața de 3 ianuarie 1903, Alois Hitler a murit în timp ce sorbea într-o berărie obișnuitul lui pahar de vin. Edmund murise, fratele mai mare Alois fugise de acasă și Angela își găsise de lucru în Linz: dispariția tatălui a lăsat familia, redusă de-acum la număr, în siguranță, deși nu bogată. Odată cu moartea lui Alois, s-au terminat și extenuantele conflicte dintre tată și fiu cauzate de randamentul școlar scăzut al lui Adolf și de temperamentul furtunos al ambilor. În 1905, tânărul Hitler a convins-o în sfârșit pe mama lui să îi dea voie să abandoneze mult detestata Realschule înainte ca studiile să fie oficial încheiate.

Condițiile economice ale văduvei i-au permis lui Hitler să ducă în următorii doi ani un trai indolent și leneș la Linz, unde mama lui cumpărase o casă. Zilele se scurgeau în libertate deplină: vagabonda prin oraș și s-a lăsat cuprins de exaltare amoroasă pentru o tânără, Stefanie, pe care Adolf o întâlnea cu regularitate pe stradă și cu care a țesut o poveste de dragoste imaginară care avea să-l obsezeze ani de zile, cu toate că niciodată nu i-a adresat vreun cuvânt.

În anii aceștia Adolf a avut un singur prieten adevărat: August Kubizek, zis Gustl, cu care își petrecea mare parte a timpului tălmăsuind oțios sau ducându-se la teatru și la operă, și împărțindu-l cu el o pasiune viscerală și obsesivă pentru opera lirică a lui Wagner. Gustl și Adolf aveau personalități complementare: unul era înclinat spre supunere, celălalt avea o fire dominantă și o neostoită nevoie de a fi ascultat și admirat, necesitate pe care prietenul,

ORIGINEA OBSCURĂ A LUI HITLER

Asupra originilor familiei lui Adolf Hitler s-au făcut nenumărate conjecturi și supoziții. Numele de Hitler a fost preluat de Alois, tatăl viitorului Führer, doar în 1876, când avea treizeci și nouă de ani.

Alois (botezat Aloys) se născuse pe 7 iunie 1837 din Maria Anna Schicklgruber, provenită dintr-o familie de țărani și mici proprietari de pământ din satul Strones, din apropiere de granița cu Boemia. Pe vremea aceea Maria Anna avea patruzeci și doi de ani și nu era căsătorită; deci, pe certificatul de naștere al lui Alois a fost înscris doar numele mamei; cel al tatălui nu a fost dezvoltat și, deși a survenit o recunoaștere târzie, numele acestuia a rămas incert și obiect de supoziții.

Când Alois avea cinci ani, mama lui s-a căsătorit cu Johann Georg Hiedler, argat la moară din Spital, sat situat la circa douăzeci și cinci de kilometri depărtare de Strones. Johann Georg era un pierde-vară lipsit de mijloace de trai. O vreme, perechea a trăit în casa tatălui soției, în timp ce fiul a fost încredințat spre îngrijire fratelui lui Hiedler, Johann Nepomuk Hüttler.

Nu se știe cu exactitate dacă Hüttler l-a luat pe Alois când mama lui încă mai trăia sau după moartea acesteia în 1847.

Multă vreme s-a susținut că soții Hiedler erau atât de săraci încât

i-au încredințat copilul rudei pentru ca Alois să poată duce o viață decentă; dar dacă, după cum s-a sugerat mai târziu, familia nu era în condiții chiar atât de strâmtorâte, motivele încredințării copilului rămân necunoscute, cu excepția situației în care se acceptă ipoteza că, de fapt, Johann Nepomuk ar fi fost tatăl natural al lui Alois. La nouăsprezece ani după moartea fratelui, în 1857, Hüttler a obținut ca Alois să fie recunoscut legal ca fiu al lui Johann Georg. Faptul că legalizarea (mai curând neobișnuită, de vreme ce tatăl era mort) s-a petrecut atât de târziu face să apară dubii asupra admiterii ideii de paternitate oficială a lui Alois. În rest, Hiedler ar fi putut recunoaște copilul după ce s-a căsătorit cu Maria Anna, lucru pe care însă a refuzat să îl facă.

Evenimente ulterioare par să acrediteze în schimb teoria care susține că adevăratul bunic al lui Adolf Hitler ar fi fost Johann Nepomuk Hüttler. Când acesta a murit, în 1888, și-a lăsat rudele fără moștenire, spre marea lor surpriză. Însă șase luni mai târziu, Alois, care până în acel moment părea să nu dețină nici un fel de avere, a cumpărat o casă și pământ undeva în apropierea satului Spital.

O altă ipoteză, puțin convingătoare, îi atribuie lui Hitler origini evreiești. Această poveste a fost răspândită ca urmare a dezvoltărilor lui Hans Frank, avocat nazist și guvernator general al Poloniei în timpul ocupației germane.

Se pare că Frank văzuse o scrisoare scrisă de unul dintre băieții lui Alois (un frate vitreg al lui Adolf), care, probabil vrând să șantajeze, declara că tatăl lui Hitler era, de fapt, rodul relației dintre Maria Anna și un anume Frankenger, evreu din Graz, în casa căruia femeia fusese angajată. În realitate, se pare că la Graz nu a trăit nici un evreu pe nume Frankenger și nici Maria Anna nu pusese vreodată piciorul în acel oraș.

Datorită recunoașterii oficiale, Aloys Schicklgruber și-a putut schimba numele în Alois Hitler (Hiedler, Hietler, Hüttler, Hütler și Hitler sunt toate variante ale aceluiași nume). După cum își amintește August Kubizek, prietenul din adolescență al lui Adolf, schimbarea de nume a tatălui a fost întotdeauna un motiv de bucurie pentru Hitler care credea că numele Schicklgruber era prea rustic și prea de duzină.

• Alois Hitler, tatăl lui Adolf, disciplinat și orgolios funcționar vamal austriac

din punct de vedere cultural și social inferior lui Hitler, i-o satisfăcea întru totul; se entuziasma să asculte pasionatele monoloage ale viitorului lider manipulator de mase.

În 1906, după o scurtă perioadă petrecută în capitala Austriei, care l-a impresionat pe tânăr cu splendoarea și cu somptuozitatea ei, Hitler a început să cocheteze cu ideea unei cariere artistice de care se simțea puternic atras. În următorul an a convins-o pe mama lui să îl lase să plece la Viena unde, și datorită susținerii materiale a mătușii Johanna, sora Klarei, avea să frecventeze Academia de Arte Frumoase. Impactul cu capitala imperiului a fost însă dezastruos: în octombrie, Hitler a susținut examenul de admitere la Academie, dar testul lui a fost considerat insuficient, iar talentul pentru pictură, nesemnificativ. Viitorul „artist” nici măcar nu luase în calcul posibilitatea de a nu fi admis la prestigioasa școală vieneză, așa că respingerea candidaturii sale l-a luat prin surprindere. Umilința suportată l-a determinat să se ducă imediat la rectorul Academiei pentru a obține explicații, însă acesta l-a sfătuit să se dedice studierii arhitecturii, pentru care, după părerea lui, Adolf părea mult mai potrivit. Însă Hitler, sigur pe talentul lui de pictor, s-a hotărât să nu renunțe la scopul lui de a deveni pictor, să rămână la Viena și să nu dezvăluie familiei nereușita lui pentru a se prezenta din nou la examenul de admitere în anul următor.

Boala gravă a mamei l-a determinat pe Hitler să se întoarcă pentru scurt timp la Linz. Klara era de-acum pe patul de moarte din cauza unei tumori la sân, iar Adolf a ajuns cu puțin timp înainte de decesul survenit pe 21 decembrie 1907. Disparația ei a fost o lovitură puternică pentru fiu: femeia, bună și pioasă, trebuise să suplinească din plin dezinteresul lui Alois pentru copiii lui și de aceea îi copleșise pe copiii ei, și pe cei vitregi, cu dragoste și cu îngrijiri, în special pe Adolf. Hitler a suferit la moartea ei: e posibil ca mama lui să fi fost singura ființă umană pentru care viitorul dictator să fi nutrit o afecțiune sinceră; însă cel mai mult l-a tulburat ideea că a rămas singur și că va trebui să înfrunte viitorul fără o siguranță materială.

În realitate, boala mamei, deși redusese micul patrimoniu al familiei, nu îi lăsase pe Adolf și pe Paula fără mijloace de trai. Cei doi copii au intrat în posesia unei mici pensii pentru orfani, chiar dacă, pentru a o putea primi, tânărul Hitler a trebuit să declare, mințind, că e student.

Mica moștenire lăsată de tată nu putea fi atinsă înainte ca Adolf să împlinească douăzeci și patru de ani, însă puținul lăsat de mamă și ce mai rămânea din împrumutul acordat de mătușă erau o sumă suficientă cu care se putea trăi un an la Viena fără să muncești. Ceea ce Hitler, fără să se gândească la consecințe și mai ales sigur că este destinat unui viitor mareț, s-a hotărât să facă.

La Viena, trăind din expediente

În februarie 1908 Adolf era din nou la Viena, unde, împreună cu August, a trăit din nou în trândăveală și în vise cu ochii deschiși, așa cum făcuse în anii petrecuți la Linz. Însă capitala nu le-a oferit celor doi tineri o atmosferă fără griji: dacă în amintirile lui Hitler perioada trăită la Linz a fost cea mai fericită din viața lui (cu tot insuccesul academic), cea petrecută la Viena a fost presărată adesea de momente de frustrare și de depresie, alternate cu accese de inexplicabilă exaltare. Capitala austriacă era un creuzet de contradicții și de tensiuni latente. Echilibrele care țineau imperiul unit erau precare: revendicările sociale și politice ale vremii, conflictele etnice, răspândirea unor ideologii radicale și evenimentele internaționale aveau un efect funest asupra unei structuri statale compozite cum era cea austriacă. Viena, o capitală central europeană cu problemele unei metropole industriale, care tindea spre modernizare, dar era atacată de tradiție, manifesta simptomele unui sfârșit de epocă și ale unui inevitabil declin.

Zilele de trântor, petrecute cel mult pentru a elabora proiecte grandioase despre viitorul lui de artist, firește nu au fost o pregătire adecvată pentru admiterea la Academia de Arte, la care Hitler s-a prezentat din nou în septembrie 1908. Și de data aceasta a fost

respins. Umilința suferită a alimentat acel dispreț pentru orice fel de școală și de academie care avea să caracterizeze atitudinea lui Hitler în următorii ani și care apăruse încă de la Realschule; însă mai ales i-a accentuat resentimentele față de lumea burgheziei de care era atras în mod irezistibil, însă de care se simțea inevitabil respins din cauza incapacității lui de a se integra.

La scurt timp după noul eșec, Adolf l-a părăsit pe Gustl. Până în acel moment relația lor fusese exclusivă: Hitler îi interzisese lui Kubizek să aibă alți prieteni în afară de el. În noiembrie 1908, fără preaviz, profitând de lipsa prietenului care se dusese la Linz să își viziteze familia, Hitler a golit apartamentul de toate bunurile pe care cei doi le împărțiseră până atunci în Stumpergasse și, fără a-i lăsa lui August noua lui adresă, s-a mutat altundeva: cei doi nu s-au mai întâlnit până în 1938. În lunile următoare, Hitler și-a schimbat de mai multe ori domiciliul. Însă obiceiurile lui nu s-au schimbat: trăia din puținul rămas din banii moșteniți și din pensia de orfan, iar existența lui continua să fie caracterizată de indolență și de iluzii fanteziste. Însă atitudinea lui față de lumea înconjurătoare a devenit din ce în ce mai furioasă. Probabil tocmai în această perioadă Hitler a început să dezvolte intoleranțele sălbatice și prejudecățile viscerele față de evrei, de comuniști și de social-democrați, precum și acel marcat dispreț pentru instituțiile democratice care aveau să îl însoțească pe parcursul întregii lui vieți și aveau să îi condiționeze viitoarele opțiuni politice. E verosimil ca o influență decisivă în acest sens să fi avut lectura unui număr mare de reviste și de jurnale subversive, antisemite și susținătoare ale superiorității rasei ariene, care ticseau chioșcurile de ziare vieneze în acei ani. Anumite personaje ale timpului i-au furnizat introvertitului și influențabilului Hitler inspirația ideologică de care mai târziu aveau să îi fie modelate ideile. Primarul Vienei, înverșunatul antisemit Karl Lueger (pentru care ulterior Hitler a avut cuvinte de admirație în *Mein Kampf* pentru capacitatea de a-și adapta convingerile după propriile obiective politice), sau fondatorul Mișcării Naționaliste Pangermane, Georg Ritter

von Schönerer, căruia Hitler i-a devenit un adept entuziast, au fost numai câteva dintre personalitățile care au avut o influență deosebită în perioada de formare a viitorului Führer.

În 1909, puținele economii lăsate de mamă se sfârșiseră, iar Hitler a fost nevoit să părăsească ultima locuință și să caute găzduire ieftină sau adăposturi pentru săraci. Ulterior, Führerul avea să descrie în tonalități dramatice această perioadă de „sărăcie extremă” în timpul căreia adesea a fost silit să doarmă în adăposturi și să transporte valize la Gara de Vest (Westbahnhof) din Viena ca să facă rost de ceva mărunțiș. Ideea de a-și căuta un serviciu nu i-a trecut niciodată prin minte lui Adolf: firea lui leneșă nu a fost modificată nici măcar de restricțiile economice. Spre sfârșitul lui 1909, Hitler a început să frecventeze cu oarecare asiduitate azilul pentru cei fără acoperiș Meidling, unde l-a cunoscut pe Reinhold Hanisch, care a devenit tovarășul lui de aventuri în următoarele luni. Întreprinzătorul Hanisch, aflând de „talentul de pictor” al prietenului lui, s-a gândit să pună pe picioare o mică societate: Adolf avea să picteze scene vieneze copiindu-le de prin muzee sau de pe vederi, iar Reinhold avea să le vândă prin tot orașul negustorilor de tablouri, tapițerilor, tâmplarilor care confecționau rame, sau chiar în cafenele și în berării, ori în fața bisericilor. Raporturile personale și cele de afaceri dintre cei doi s-au întrerupt brusc când Hitler și-a acuzat asociatul că a încercat să îl înșele vânzând unul dintre tablouri la un preț mai mare decât cel pe care i-l spusese Hanisch care, după părerea lui Adolf, își păstrase pentru sine mare parte din câștig. Reinhold a fost dus la secția de poliție și, supus unui proces, a fost condamnat, în august 1910, la câteva zile de arest (de fapt, pedeapsa i-a fost dată nu pentru presupusul furt, ci pentru că se folosisese de un nume fals).

Hitler și-a petrecut următorii trei ani mai ales la azilul pentru bărbați Männerheim, din Viena. În această perioadă a întreținut relații de cunoștință, dictate pur și simplu probabil de oportunism, și cu evrei din Viena, dintre care unii oaspeți ai azilului. Ura lui înrădăcinată pentru evrei avea să se manifeste exploziv doar mai